

Sygn. akt III AUa 143/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Beata Górską (spr.)
Sędziowie:	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 lipca 2021 r. w S.

sprawy I. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o emeryturę z rekompensatą

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt VI U 686/20

oddala apelację.

Urszula Iwanowska	Beata Górską	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
-------------------	--------------	----------------------------------

Sygn. akt III AUa 143/21

UZASADNIENIE

Organ rentowy decyzją z dnia 06 października 2020 roku odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty o której mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. nr 1924 tj. z 2018 r.), zwanej dalej ustawą. Wskazał, że skarżąca nie udowodniła okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze. Nie uwzględnił jako pracy w szczególnym charakterze okresów w których ubezpieczona pełniła funkcję zastępcy dyrektora szkoły.

Ubezpieczona I. W. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do rekompensaty od dnia 01 sierpnia 2020 r. Twierdziła, że każda praca nauczycielska jest pracą wykonywaną w szczególnym charakterze o jakiej mowa w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i retach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 53 tj. z 2020 r.), dalej jako ustawa emerytalna. Powołała się na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w sprawie III AUa 810/16 i wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach w sprawie IV U 193/13.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 4 lutego 2021 roku oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona I. W. uzyskała prawo do emerytury od dnia 01 sierpnia 2020 r. Sporną decyzją odmówiono jej prawa do rekompensaty. W okresie od 01 września 2001 r. do 31 grudnia 2008 r. pracowała na stanowisku zastępcy dyrektora szkoły. Jej pensum było z tego tytułu obniżone do 9 godzin dydaktycznych w latach 2001 - 2005 oraz do 11 godzin dydaktycznych w latach 2006 - 2007 i 14 godzin dydaktycznych w roku szkolnym 2008-2009. Wymagany wymiar zajęć dydaktycznych dla nauczyciela wynosił 18 godzin tygodniowo. Skarżąca wykonywała pracę nauczyciela, jako pracę w szczególnym charakterze przez 14 lat 4 miesiące i 29 dni.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania. W uzasadnieniu orzeczenia podał, iż w myśl art. 21 ustawy: rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis art. 32 ustawy emerytalnej stanowi:

1. Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

1a. Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

1) okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2) (uchylony).

2. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

3. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się:

1) pracowników organów kontroli państwowej;

2) pracowników organów administracji celnej;

3) pracowników wykonujących działalność twórczą lub artystyczną;

4) dziennikarzy zatrudnionych w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz w organach prasowych, informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych, Objętych układem zbiorowym pracy dziennikarzy;

5) nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela;

6) żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej;

7) pracowników jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt la-5 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1372, 1518 i 1593).

4. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

4a. (utracił moc).

5. Odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Przepis art. 184 ustawy emerytalnej stanowi z kolei, że:

1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U nr. 8 poz. 43 ze zmianami) zwanego dalej rozporządzeniem, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Z kolei § 4 ust. 1 wymienionego rozporządzenia stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W § 2 ust. 1 rozporządzenia stwierdzono, że: okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W § 15 rozporządzenia ustalono, że: nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy wskazał, iż spór dotyczył ustalenia, czy na dzień 31.12.2007 roku, ubezpieczona wykazała okres pracy w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat. Organ rentowy uznał 14 lat 4 miesiące i 29 dni pracy w takim charakterze. Ubezpieczona wskazywała, że okresem pracy w szczególnym charakterze była jej praca nauczyciela w szkole w latach 2001 – 2008. Przyznała, że będąc zastępcą dyrektora szkoły pracę dydaktyczną z dziećmi wykonywała w obniżonym wymiarze tj. 9,11 i 14 godzin tygodniowo. Pensum nauczyciela szkoły wynosiło wówczas 18 godzin tygodniowo.

Analizując sporne okresy zatrudnienia wnioskodawczyni należało stwierdzić, iż nie wykonywała ona wówczas pracy w szczególnym charakterze tj. pracy nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy i stale. Warunek taki wynikał z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. do którego odsyłał przepis art. 32 ustawy emerytalnej

stosowany do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Tymczasem ubezpieczona oraz świadkowie C. i K. zgodnie zeznali, że w spornych okresach ubezpieczona pracowała w obniżonym pensum godzin dydaktycznych, a pozostałym czasie pełniła obowiązki zastępcy dyrektora szkoły. Potwierdzały to dokumenty z akt osobowych skarżącej. Sąd dał tym dowodom wiarę. W ich świetle nie sposób było uznać, że praca wnioskodawczyni w spornym okresie 2001 - 2008 była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy i stale na stanowisku nauczyciela. Skarżąca wskazywała na treść świadectwa pracy z dnia 27 sierpnia 2020 r. wydanego przez Szkołę Podstawową w T.. Jego treść wskazywała na wykonywanie w spornym okresie pracy nauczycielskiej, ale w rozumieniu przepisów ustawy Karta Nauczyciela. Jego treść potwierdził Dyrektor Szkoły M. C.. Zatem wbrew twierdzeniom skarżącej dokument ten nie potwierdzał pracy w szczególnym charakterze w spornych okresach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, czy ustawy emerytalnej. Bezsparnie odwołująca wywodziła swoje uprawnienia do rekompensaty z przepisów innych aktów prawnych niż Karta Nauczyciela. Jak już wykazano wyżej prawo do rekompensaty wynika z przepisów ustawy o emeryturach pomostowych która odsyła do ustawy emerytalnej, która z kolei odsyła do rozporządzenia z 1983 r.

Te akty prawne w sposób nie budzący wątpliwości zawierają wymóg wykonywania pracy nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy, co w przypadku nauczyciela szkolnego oznacza pensum 18 godzin tygodniowo. Jak ustalono ubezpieczona wykonywała taką pracę przez 9,11 i w ostatnim roku szkolnym 2008/2009 przez 14 godzin tygodniowo, a zatem w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazywanie w odwołaniu na przepis art. 91 b Karty Nauczyciela było nietrafne, albowiem zasada w nim zapisana ma zastosowanie do obliczania okresów pracy w szczególnym charakterze na użytek emerytury o której mowa w art. 88 Karty Nauczyciela, a nie rekompensaty o której mowa w ustawie.

Cytowany w odwołaniu wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu nie mógł być stosowany, ponieważ dotyczył wykładni przepisów Karty Nauczyciela. Zgodnie z nim zgodnie z art. 91b ust. 2 pkt 3101, do nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach, o których O mowa w ust. 1 ust. 2 pkt 2a(przedszkola publiczne) oraz szkołach i placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązującego wymiaru zajęć w tym do nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora, mają zastosowanie przepisy art. 9a-9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 49 ust 1 pkt 2 i 3 , art. 51, art. 70a ust. 3,4 i 6, art. 86, 88 i 90

Nieadekwatny do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy był także cytowany wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach ponieważ dotyczył wykładni przepisów ustawy Karta Nauczyciela. Czytamy w nim, że: w okresie od 20.08.1980 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku nauczyciela w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć, a zatem posiada 15-letni staż pracy w szczególnym charakterze. Na mocy art. 91 b ust. 1 ustawy - Karty Nauczyciela do okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze może być zaliczony okres pracy nauczycielskiej wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć. Również w pełni adekwatny do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy był natomiast wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 września 1997 r. wydany w sprawie II UKN 220/97. Analizował on prawo do wcześniejszej emerytury nauczyciela który wykonywał pracę w wymiarze 13/18. Stwierdził, że przepis art. 97 (obecnie 91 b) Karty Nauczyciela zezwala na uwzględnienie okresu zatrudnienia nauczyciela w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego czasu pracy jedynie dla uzyskania uprawnień emerytalnych na podstawie art. 88 ust 1 Karty Nauczyciela, a nie na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 z 1983 r.).

Sąd Okręgowy zgodził się z tym poglądem wskazując, iż przepis art. 2 ust 5 ustawy stanowi, że: rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Ustalona linia orzecznicza stanowi, że rekompensata nie przysługuje ubezpieczonym, którzy po spełnieniu wszystkich ustawowych warunków nabycia możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę, nie skorzystali, tj. nie zrealizowali tego uprawnienia pomimo przysługiwania nabytego ex lege prawa do wcześniejszej emerytury. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 maja 2019 r. w sprawie III UK 119/18).

Jak ustalił w tym kontekście Sąd Okręgowy i przyznała to skarżąca miała ona możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury określonej w art. 88 Karty Nauczyciela. Jak wyjaśniła nie skorzystała z tego przywileju, gdyż chciała dalej pracować.

Reasumując, przeprowadzone dowody nie wykazały, że I. W. przepracowała w szczególnym charakterze co najmniej 15 lat. Spełniła ona wszystkie ustawowe warunki do nabycia wcześniejszej emerytury określonej w art. 88 ustawy Karta Nauczyciela, ale z tego przywileju świadomie nie skorzystała. Tym samym nie mogła nabyć prawa do rekompensaty o której mowa w ustawie o emerytach pomostowych.

Od powyższego wyroku odwołała się ubezpieczona, która zarzuciła:

1. nierozpoznanie istoty sprawy polegające na braku ustalenia przez Sąd I instancji w jakim wymiarze ubezpieczona wykonywała pracę w szczególnym charakterze na dzień 31.12.2008 r., w sytuacji gdy zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924), przesłanką nabycia prawa do rekompensaty jest ustalenie okresu pracy w szczególnym charakterze na dzień 31.12.2008 r.

2. naruszenie art. 327⁽¹⁾ pkt 1 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, w szczególności nie wskazanie na jakich dokumentach z akt osobowych ubezpieczonej oraz akt organu rentowego Sąd I instancji się oparł, pominięcie w stanie faktycznym dowodów przedłożonych przez ubezpieczoną tj. arkusz organizacyjny 2000/2001, arkusz organizacyjny 2001/2002, arkusz organizacyjny 2002/2003, arkusz organizacyjny 2003/2004, arkusz organizacyjny 2004/2005, arkusz organizacyjny 2005/2006, arkusz organizacyjny 2006/2007, arkusz organizacyjny 2007/2008, arkusz organizacyjny 2008/2009, co uniemożliwia kontrolę instancyjną orzeczenia albowiem nie wiadomo z jakich dowodów Sąd wywiódł stan faktyczny oraz dlaczego pominał dowody znajdujące się w aktach sprawy, a mające istotne znaczenie dla jej rozstrzygnięcia.

3. sprzeczność ustaleń faktycznych ze zgromadzonym materiałem dowodnym polegająca na przyjęciu, że ubezpieczona wykonywała pracę nauczyciela przez 14 lat, 4 miesiące i 29 dni, w sytuacji gdy wykonywała ona pracę nauczyciela przez ponad 15 lat, po doliczeniu do okresu bezspornego okresu jej pracy od 01.09.2001 r. do dnia 31.12.2008 r. co potwierdzają dokumenty tj. świadectwo pracy z dnia 27.08.2020 r., pismo z dnia 10.09.2020 r., zaświadczenie z dnia 02.11.2020 r., arkusz organizacyjny 2000/2001, arkusz organizacyjny 2001/2002, arkusz organizacyjny 2002/2003, arkusz organizacyjny 2003/2004, arkusz organizacyjny 2004/2005, arkusz organizacyjny 2005/2006, arkusz organizacyjny 2006/2007, arkusz organizacyjny 2007/2008 oraz zeznania świadków M. C. 00:03:58 do 00:38:56 - w całości, B. K. 00:38:56 do 00:50:12 - w całości oraz ubezpieczonej 00:50:20 do 01 - w całości.

4. naruszenie art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. § 2 z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że praca nauczyciela jest wykonywana w pełnym wymiarze gdy realizuje pensum określone w art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela, podczas obniżka pensum, czy też całkowite zwolnienie z obowiązku realizacji zajęć, nie dotyczy wymiaru zatrudnienia, lecz jedynie zwolnienia z obowiązku realizacji zajęć dydaktycznych.

Tak argumentując, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zmianę zaskarżonej decyzji w całości i przyznanie ubezpieczonej prawa do emerytury z rekompensatą od dnia 01.08.2020 r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. - ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim oraz pozostawienie temu sądowi orzeczenia o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, a swe ustalenia oparł na należycie zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena nie wykraczała poza granice wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji wywiódł prawidłowe wnioski z poprawnie dokonanej analizy dowodów. Stąd też, Sąd Apelacyjny ustalenia tego Sądu w całości uznał i przyjął jako własne. Sąd odwoławczy nie stwierdził przy tym naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego, w związku z czym poparł rozważania tego Sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjął za własną, w pełni dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd drugiej instancji nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., II UKN 61/97, OSNAP 1998/3/104 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 grudnia 1999 r., I PKN 402/99, OSNAP 2001/8/272).

Sąd odwoławczy nie stwierdził naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa materialnego, w związku z czym poparł, w ocenianym zakresie, rozważania tego Sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia.

W ocenie Sądu odwoławczego brak jest w niniejszej sprawie podstaw do uznania, iż Sąd pierwszej instancji postąpił wbrew którejkolwiek ze wskazanych wyżej reguł.

Nie można zapominać, że postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem cywilnym i obowiązują w nim wszystkie reguły procesowe również te dotyczące rozkładu ciężaru dowodu oraz terminów do składania wszelkich wniosków dowodowych. Art. 6 k.c. ustanawia bowiem podstawową regułą dowodową, zgodnie z którą ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Reguła ta pozostaje w ścisłym związku z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego o dowodach. To na ubezpieczonej odwołującej się od decyzji ZUS ciążył obowiązek wykazania w procesie, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze w spornym okresie i dowieść tej okoliczności miała przed sądem pierwszej instancji (art. 232 i 381 k.p.c.) tym bardziej, że ubezpieczona była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – radcę prawnego, który winien był tym regułom sprostać. Tymczasem zaofiarowane przez ubezpieczoną dowody osobowe w postaci zeznań zawnioskowanych świadków nie były w stanie zaprzeczyć wnioskowi wypływającemu z dokumentów osobowych ubezpieczonej, a wręcz stały z nimi w sprzeczności. Dokumenty zawarte w aktach osobowych zaprzeczały postawionej tezie o wykonywaniu w okresie pełnienia funkcji Zastępcy Dyrektora Szkoły Podstawowej w T., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy w szczególnym charakterze. Jak wynika bowiem z pisma z dnia 10 września 2020 r. (k.21) I. W. w okresie od dnia 1 września 2001 r. do 31 sierpnia 2014 r. była zatrudniona na stanowisku nauczyciela, jak i wicedyrektora szkoły.

Zarówno z akt sprawy, jak i w szczególności z zaświadczenia wydanego przez Burmistrza Miasta i Gminy T. z dnia 2 listopada 2020 r. wynika, iż I. W. w okresie od 01.01.2001 r. do 31.12.2008 r. wykonywała pracę pedagogiczną w wymiarze:

- rok szkolny 2000/2001 - 23/18godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2001/2002 - 21/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 9/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2002/2003 -19/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 9/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2003/2004 - 21/18godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 9/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2004/2005 - 18/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 9/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2005/2006 - 21/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 9/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2006/2007 - 19/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 11/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2007/2008 19/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 11/18 godzin tygodniowo;

- rok szkolny 2008/2009 - 18/18 godzin tygodniowo, w tym zniżka z tytułu pełnienia funkcji wicedyrektora w wymiarze 14/18 godzin tygodniowo.

Nie sposób zatem było przyjąć, że dla przyznania prawa do emerytury z rekompensatą w związku z pracą w szczególnych warunkach wystarczającym byłoby przyjęcie, że ubezpieczona taką pracą podejmowała bez wykazania, że była to praca wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Stałoby to w sprzeczności z przepisami cytowanymi przez Sąd pierwszej instancji.

Artykuł 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 965 z późn. zm.) określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej (z powodu niespełnienia warunków ustawowych do nabycia tego prawa). Ustęp 1 komentowanego artykułu obejmuje katalog przesłanek pozytywnych warunkujących nabycie prawa do rekompensaty; natomiast ust. 2 wprowadza przesłankę negatywną wykluczającą możliwość nabycia rekompensaty przez ubezpieczonego. Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W taki sposób istotę rekompensaty określa zresztą sam ustawodawca, definiując ją w art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego również na uwzględnienie nie zasłużył zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c., albowiem tak zdefiniowany zarzut należało za całkowicie pozbawiony podstaw. W orzecznictwie jednolicie wskazuje się, że powołanie się na podstawę naruszenia w postaci art. 327¹ § 1 k.p.c. (uprzednio art. 328 § 2 k.p.c.) jest usprawiedliwione tylko wówczas, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę instancyjną (min. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 r., sygn. akt III CSK 315/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt III CSK 264/07, pub. OSNC-ZD 2008, Nr 4, poz. 118). Inaczej rzecz ujmując, zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia może okazać się zasadny tylko wówczas, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wymienionych w art. 327¹ § 1 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli, czyli gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu I instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie toku wyводу, który doprowadził do jego wydania.

W przedmiotowej sprawie w żadnym przypadku nie jest możliwe uznanie, że Sąd Okręgowy sporządził uzasadnienie wyroku w sposób nieodpowiadający wymogom omawianej regulacji. Sąd ten, wbrew twierdzeniom apelującego, dokonał oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób szczegółowy wskazując, z jakich przyczyn określonym dowodom dał wiarę, a z jakich wiary tej domówił. W dalszej kolejności w uzasadnieniu wyroku zaprezentowane zostały ustalenia faktyczne z odwołaniem się do treści dowodów stanowiących ich podstawę. Wreszcie Sąd Okręgowy w sposób precyzyjny wskazał na normy prawa materialnego znajdujące zastosowanie w niniejszej

sprawie, przedstawił wypracowaną w orzecznictwie ich interpretację i w końcu przeprowadził proces subsumcji, dając mu wyraz w pisemnych motywach. Uzasadnienie zawiera więc wszystkie elementy konstrukcyjne wskazane w art. 327¹ § 1 k.p.c. Pozwala ono w pełni zdekodować motywy, którymi kierował się Sąd wydając rozstrzygnięcie oraz jego przyczyny (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 kwietnia 2021 r. I ACa 560/20).

Przesłanką konieczną do przyznania prawa do rekompensaty jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych przez 15 lat w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczone tej przesłanki nie wykazała.

Sąd odwoławczy nie miał żadnych wątpliwości co do tego, że ubezpieczona wykonywała pracę nauczyciela, która jest pracą w warunkach szczególnych, niemniej bezspornie wykazano, iż ubezpieczona wykonywała ją jedynie przez okres 14 lat 4 miesięcy i 29 dni.

W tym stanie rzeczy, działając na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację.

Urszula Iwanowska Beata Górska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk